
Saksnummer:
22-097545TVI-TOSL/07

Oslo, 28.08.2023
2022-0545 DMM/DMM

Sluttinnlegg til Oslo tingrett

Sak 22-097545TVI-TOSL/07

Saksøkere:

1. Rune Halseth
2. Marianne Evensen
3. Anette Irgens

Partshjelper NAV-Oppryddingen

Prosessfullmektig: advokat Bjørn Kvernberg
Advokatfirmaet Elden DA - Stavanger
Postboks 222
4001 STAVANGER

Rettslige medhjelpere:

1. Carl Baudenbacher
2. Laura Melusine Baudenbacher
3. Advokat Mads Andenæs
4. Advokat Roy Arteid

Saksøkt: Staten v/Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Prosessfullmektig: Regjeringsadvokaten
v/advokat David Magnus Myr
Postboks 8012 Dep
0030 OSLO

Rettslig medhjelper: advokat Helge Røstum, s.a.

1 PÅSTAND

1. Staten ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet frifinnes.
2. Staten ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet tilkjennes sakskostnader.

2 HVA SAKEN GJELDER

Saksøkerne har endret påstand og påstandsgrunnlag en rekke ganger. Staten tar utgangspunkt i påstanden slik den er formulert i saksøkernes prosesskriv 16. januar 2023.

Overordnet har saksøkerne fremsatt tre krav:

- 1) Krav om forsinkelsesrente etter forsinkelsesrenteloven,
- 2) Oppreisning etter straffeprosessloven kapittel 31
- 3) Oppreisning etter skadeserstatningsloven eller subsidiære ulovfestede grunnlag som følge av rettsanvendelsesfeilen i EØS-saken.

3 STATENS PÅSTANDSGRUNNLAG

3.1 Krav om forsinkelsesrente

Alle tre saksøkerne har fått tilbakebetalt og/eller etterbetalt trygdeytelser pga. rettsanvendelsesfeilen i EØS-saken med renter iht. rentebestemmelsen i folketrygdloven § 22-17, jf. § 22-14.

Der trygdeytelser feilaktig har vært *krevd tilbakebetalt* av NAV, har saksøkerne fått tilbakebetalt dette med renter for perioden de ikke har disponert midlene. Der trygdeytelsene feilaktig har vært *stanset*, har saksøkerne fått utbetalt ytelsene med renter regnet fra det tidspunktet ytelsen skulle vært utbetalt.

Spørsmålet er om saksøkerne også har *krav* på forsinkelsesrenter etter forsinkelsesrenteloven i den aktuelle perioden. Rentesatsen etter folketrygdloven § 21-17 er halvparten av den etter forsinkelsesrenteloven, jf. FOR-2009-12-14-1513.

Staten bestrider at saksøkerne har krav på forsinkelsesrenter. Krav som har et offentligrettslig grunnlag, som krav på trygdeytelser (i dette tilfellet arbeidsavklaringspenger) er ikke «pengekrav på formuerettens område». Da kommer ikke forsinkelsesrenteloven til anvendelse, jf. dens § 1.

Det har av saksøkerne også vært fremmet krav om erstatning for enkelte særskilte tapsposter på et alminnelig erstatningsrettslig grunnlag. Der det er grunnlag for kravet, har NAV utbetalt erstatning med forsinkelsesrenter, ettersom dette er pengekrav på formuerettens område. Forsinkelsesrentene regnes da fra påkravstidspunktet, jf. forsinkelsesrenteloven § 2.

Saksøkerne har *subsidiært* fremmet krav om avsavnsrenter eller «rimelighetsrenter». Det fremgår av prosesskriv 23. august 2023 at grunnlaget for dette er rettspraksis og særbestemmelsen i forsinkelsesrenteloven § 3 tredje ledd. Av sistnevnte følger at det kan gis «Erstatning for rentetap e.l. som ikke dekkes av forsinkelsesrenten [...]».

Staten bestrider at det er grunnlag for avsavns- eller «rimelighetsrenter» på ulovfestet grunnlag. I den grad saksøkerne påberoper seg forsinkelsesrenteloven § 3 tredje ledd, vises til det som står ovenfor om at forsinkelsesrenteloven ikke kommer til anvendelse. Det er uansett ikke grunnlag for rentetapserstatning etter særbestemmelsen i § 3 tredje ledd. Den bestemmelsen gjelder der rentetapet er større enn forsinkelsesrentesatsen dekker.

3.2 Oppreisning etter straffeprosessloven kapittel 31

Så vidt staten forstår, krever saksøkerne Evensen og Halseth ytterligere oppreisning på grunn av straffeforfølgningen mot dem, med hjemmel i straffeprosessloven § 447 tredje ledd.

Sivilrettsforvaltningen har utmålt oppreisningsbeløpene i tråd med retningslinjer fra Høyesterettspraksis. Det vises til de grundige redegjørelsene for utmålingspraksis i Sivilrettsforvaltningens avgjørelser for de to saksøkerne Evensen og Halseth. De har ikke krav på ytterligere oppreisning som følge av straffeforfølgningen mot dem.

3.3 Oppreisning på annet grunnlag

3.3.1 Oppreisning krever hjemmel i lov

Det er fortsatt uklart for staten hva som er saksøkernes prinsipale rettsgrunnlag for oppreisningskravene. Krav om oppreisning må være forankret i lov, jf. bl.a. Rt-2015-1324 avsnitt 14 og Rt-2013-805 avsnitt 24 med videre henvisninger.

3.3.2 Skadeserstatningsloven § 3-5

For å kunne kreve oppreisning etter skadeserstatningsloven § 3-5 må flere vilkår være oppfylt.

For det første må det foreligge en «skade på person». Ingen av saksøkerne har sannsynliggjort at de er påført personskade som følge av rettsanvendelsesfeilen i EØS-saken. Derfor har de ikke krav på oppreisning.

Selv om man skulle legge til grunn til at saksøkerne har lidt personskade som følge av rettsanvendelsesfeilen, er ansvaret etter skadeserstatningslovens regler om oppreisning strengt personlig. Det følger av dette at staten bare er ansvarlig etter skadeserstatningsloven § 3-5 dersom det foreligger organansvar. I juridisk teori spriker oppfatningene noe om hvilken personkrets hvis handlinger kan pådra staten organansvar. Rettskildene er imidlertid samstemt om at det bare er en snever personkrets i de øverste styringsorganene som står i en slik stilling.

Skyldkravet etter skadeserstatningsloven § 3-5 er forsett eller grov uaktsomhet. Det er ingen holdepunkter for at noen i den ovennevnte personkretsen grovt uaktsomt eller forsettlig – verken hver for seg eller ved anonyme og kumulative feil – har forårsaket personskaade på noen av saksøkerne.

3.3.3 Øvrige grunnlag for oppreisning

EMK artikkel 13 forplikter staten til å gjøre tilgjengelig effektive rettsmidler for menneskerettskrenkelser. Bestemmelsen er etter statens syn ikke i seg selv hjemmel for oppreisning.

Det er kun for krenkelser av EMK artikkel 2 og 3 at EMK artikkel 13 pålegger staten å stille til rådighet oppreisningshjemler. I vår sak foreligger ingen krenkelse av EMK. I den utstrekning retten skulle mene at kroppsvisitasjonene av Evensen og Halseth krenket EMK artikkel 3, gir straffeprosessloven § 447 tredje ledd hjemmel for å tilkjenne oppreisning for det. Ingen av saksøkerne gjorde overfor Sivilrettsforvaltningen gjeldende at kroppsvisitasjonene var i strid med EMK artikkel 3.

I den utstrekning retten skulle anse rettsanvendelsesfeilen som en krenkelse av øvrige rettigheter etter EMK, er disse krenkelsene reparert ved at saksøkerne ble tilkjent erstatning for økonomisk tap. Saksøkerne som ble frihetsberøvet, er tilkjent oppreisning for det. Det er ikke grunnlag for å tilkjenne oppreisning i tillegg til erstatning.

For så vidt gjelder oppreisning under henvisning til EU-/EØS-retten, følger det av EF-domstolens dom 10. april 1984 *Von Colson* (14/83) at erstatningen må være «adequate in relation to the damage sustained» og utgjøre «more than purely nominal compensation». Erstatningen saksøkerne er tilkjent i vår sak, tilfredsstiller disse kravene.

4 PROSESSUELT, BEVIS, M.V.

Staten har ikke brutt edisjonsplikten ved ikke å legge frem utredningen som er omtalt i og vedlagt saksøkernes prosesskriv 23. august 2023, og ser heller ikke grunnlaget for å karakterisere dette som at staten har underslått relevante opplysninger. Utredningen [var omtalt på rett24.no](#) 10. august. Utredningen handler om behovet for å innføre en oppreisningshjemmel for menneskerettskrenkelser. Den inneholder utrederens syn på gjeldende rett og behovet for lovendring. Det er rettsspørsmål, dels *de lege lata*, dels *de lege ferenda*. Utrederens oppfatning er at EMK artikkel 13 under visse forutsetninger kan utgjøre hjemmel for oppreisning. Det er imidlertid et uavklart rettsspørsmål, ettersom Høyesterett ikke har tatt stilling til det. Utredningen utgjør uansett ikke bevis om faktiske forhold, jf. tvisteloven § 21-7. Staten har imidlertid ingen innvendinger mot at den legges frem som bevis.

Staten vil føre dokumentbevisene som er fremlagt i saken.

• • •

REGJERINGSADVOKATEN

Oslo, 28. august 2023

REGJERINGSADVOKATEN

David Magnus Myr
Advokat

Helge Røstum
Advokat